

GORENJSKI GLAS

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE
DELOVNEGA
LJUDSTVA ZA
GORENJSKO

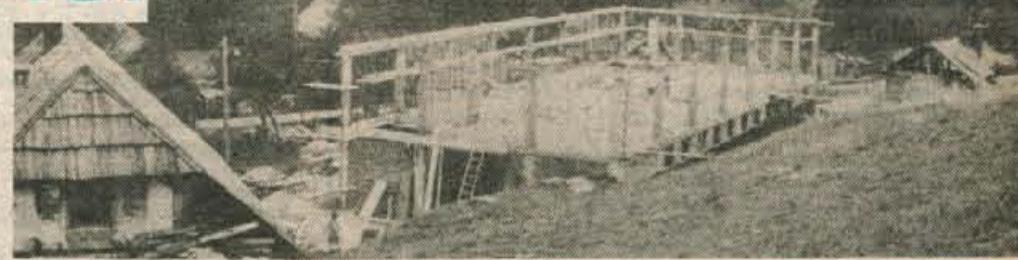
stran 5

ZANAŠATI SE NA DAVIDOVSKEGA DUHA, NE NA GOLJATSKO MOČ

Nekaj drobcev iz govora dr. Matjaža Kmecla na posvetovanju slovenskih knjižničarjev na Bledu

stran 4

HITIMO! PO SNEGU DIŠI

stran 3

REFERENDUMI ZA MALENKOSTI

Domala sleherni tovarniški časopis je pred koncem septembra prinesel uvodni članek z naslovom Pred referendumom.

Kranj — Nadvse prijetno in za oči dopadljivo opozorilo na tehen otroka so včeraj na Titovem trgu pripravili predšolski otroci iz kranjskih vrtec. Vzgojno-varstveni zavod Kranj je skupaj z Zvezo kulturnih organizacij Kranj pripravil to likovno prireditev za vse dni tega tedna. Vsak dan se bo v oblikovanju gline preskušalo okoli 150 otrok. Otroci iz vrta Tugo Vidmar v Kranju pa so ob mednarodnem dnevu otroka dobili od svojega pokrovitelja, Iskre Kibernetike, v dar medvedka, maskoto mesta Berlin, kjer je sedež Iskrinega poslovnega partnerja, vzhodnonemške firme VEB Elektroinstalation. L. M., D. Z. — Foto: F. Perdan

Prave ljudi smo odgnali

Jesenisko gospodarstvo še nikdar doslej ni bilo tako na tleh in tako brez izhoda kot danes, saj se poleg velike železarske izgube pojavlajo novi izgubari. Enajstim temeljnimi organizacijam, od kovinske predelave do turizma, se pridružuje še šest, tako da bo jutri likvidna jeseniška tovarna že prava bela vana.

Vsi morajo vzeti izgubo na svoja pleča in so s plačami prvič pod slovenskim povprečjem. Zaradi porazne bilance že trpita zdravstvo in šolstvo, ki prejemata nove in nove prošnje za oprostitev prispevkov, da ne govorimo o tem, kako siromašno že živi 4.300 delavcev iz podjetij z nizkimi plačami.

Poleg nelikvidne črne metalurgije, ki ustvarja 60 odstotkov družbenega občinskega proizvoda, nekatera podjetja zaradi stare tehnologije in nerentabilne proizvodnje pobirajo stečaji in likvidacije, ukinja se proizvodnja in sprejemajo ukrepi družbenega varstva. Druga podjetja pa še upajo, da bodo nekako preživotarila pod plaščem ugodnejših sistemskih rešitev in družbene naklonjenosti.

Jesenški delavci nikakor niso bolj leni, le predolgo so preveč malodušno prenašali, da so vsemogočne vodilne strukture v nemarno dopuščale staro proizvodnjo, bile gluhe za inventivne pobude in samovšečno črpale na neki tradiciji, ki se je zdaj razblinila kot milni mehurček. Nekateri strokovnjaki, raziskovalci denimo, so javno korajno povedali, da so se naveličali slabe organizacije dela, nemogocih medsebojnih odnosov, raznih igračkanj s prekategorijacijami... Dali so slovo usodnemu stopicanju na mestu, saj je bila sleherna njihova nova ideja kot bob ob steno. Strokovnjaki, ki so na Jesenicih ostali, so tam le zato, ker imajo družine ali druge življenske obveznosti.

Uradna politika že leta vseprek ugotavlja, da je kadrovska politika slaba. Cisto »navadni« Jesenčani so otopeni od vseh parol o kadrovski politiki in preprosto pravijo: »Veliko pravih ljudi smo odgnali. Jeseniška kadrovska politika se zato vsako jutro vozi z vlakom v Kranj in v Ljubljano.«

D. Sedej

Dan Jelovice in odprta vrata

Škofja Loka, 5. oktobra — Tovarna Jelovica je letos stara 32 let, obenem pa mineva že 82 let od obstoja lesne industrije na tem področju. Tako kot vsako leto bodo delavci tudi letos praznovali dan Jelovice. Praznovanje bo v petek, 9. oktobra. Začelo se bo ob 12. uri s slavnostno sezavo delavskega sveta. Ob tej priloki bo predsednik skupine občine Škofja Loka Jože Albreht podelil državna odlikovanja osmim delavcem Jelovice, direktor Jelovice Matjaž Čepin pa jubilejne nagrade. Za posestreitev praznovanja bo poskrbel oktet Jelovice.

V petek bo tudi dan odprtih vrat Jelovice v obratih v Škofji Loki, Gorenji vasi, Sodnju, Preddvoru, Kranju in Cerknici. Organizirane skupine se morajo do četrtega najaviti v kadrovske službe.

Železniki, 3. oktobra — Minulo soboto so v Železnikih odprli nove prostore tovarne Tehtnica, ki izdeluje precizne tehtnice in drugo laboratorijsko opremo, posluje pa kot tozdij ljubljanske Metalke. Razvoj tovarne in izgradnjo novih prostorov je opisal direktor Ivan Laznik, novo tovarno pa je slovesno odpril Erik Vrenko, predsednik republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost in tehnologijo, ki je ob tem dejal, da je Tehtnica organško zrasla v svojem okolju, ima perspektiven proizvodni program in se zaveda, da ne gre brez sodelovanja z raziskovalnimi in znanstvenimi institucijami. Skratka, imu vse elemente razvoja, kakršnega je pri nas še premalo. Izrekel je priznanje vsem, ki v sedanjih razmerah kratkoročnih in pragmatičnih ukrepov gospodarske politike vendarle gledajo v budoučnost. Več o Tehtnici na 3. strani.

M. V. Foto: G. Sinik

Pionirska košarkarska ekipa Odeja iz Škofje Loke republiški prvaci — Na letošnjem republiškem finalu v dvorani na Planini za pionirske ekipi v košarki so največ dosegle košarkarice Odeje iz Škofje Loke. Med številnimi ekipami, ki so se borile za republiški ekipni pionirski naslov, so v tekmi za prvo mesto premagale vrstnice Save Commercea iz Kranja. Tretje pa bille košarkarice Marlesa iz Maribora, četrte pa igralke Šentvida. Loške košarkarice Odeje so že v prvi tekmi predtekmovanja premagale igralke Šentvida. (D. H.) — Foto: G. Sinik.

Vse na športni strani.

TEKSTILINDUS KRAJN
INFORMATIVNO PRODAJNI
CENTER
PREŠERNOVA 1 — Tel. 25-168

Pričakujemo vas

ljubljanska banka

Temeljna banka Gorenjske

Ob tednu otroka

Prihodnost brez otrok (ljudi)

Tema letošnjega tedna otroka »Otrok v demografskih in migracijskih gibanjih« nas znova spodbuja k razmišljanju o slovenskem narodu, ki je spričo nizke rodnosti morda na poti umiranja.

Pred desetletjem je 30-ti rojstev še zagotavljalo naravno obnavljanje prebivalstva. Ženska je tedaj v svoji fertilni dobi rodila povprečno 2,5 otroka. Danes jih roditi 1,7, število rojstev pa se je v slabih sedmih letih zmanjšalo za pet tisoč, za 52 vrtev otrok!

V skribi, da je narod na poti umiranja, so laiki začeli grmeti zoper zaposlanje zenski, zagnali križarsko vojno zoper splet, vendar je to ob resničnih vzrokih stara ob spremembe vladanja naroda.

je brez prave prebivalstvene politike, ki bi zagotavljala razmere, v katere bi ljudje radi rodili otroke. Pustimo ob strani črnogledo grožnjo atomske vojne, grozljivo onesnaženje okolja, brezplačnost zaradi ekonomske krize, čeprav tudi ti vzroki niso nepOMEMBRI. Pomislimo na današnjo možnost mladih ljudi, da se zaposlijo, da si najdejo stanovanje in osnovno standard, brez katerega si je brzkone neodgovorno ustvarjati družine. Pomislimo na to, da sta dva povprečna osebna dohodka

jih podeljenih 346.200 otroških dodatkov, lani le še 155.000.

Da bi se rodilo več otrok, je premalo zgolj izpraševati vest slovenskim družinam, kje so njihove čustvene potrebe po potomstvu. Celostna populacijska politika, ki je v Sloveniji nimamo, bo morala zagotoviti razmere, v katere bodo ljudje pripravljeni roditi otroke. Zdaj v institucijah, ki se ukvarjajo z otroki, razmišljajo o kompenzacijskem dodatku za tretjega otroka (morda cenejšem vrtcu, brezplačni prehrani med šolanjem). Znana je tudi pobuda o porodniškem dopustu s pridajočim nadomestilom tudi za brezposlene materje, kmetice in študentke. Potrebni je pač splet takšnih okoliščin, ki bodo zagotavljale razvoj zdravemu in srečnemu otroku.

D. Z. Žlebir

Gorenjski glas se je iz kioskov preselil tudi na kranjske ulice. Zaenkrat se sicer Mladina pri mladem prodajalcu še bolje prodaja, toda kdove...

— Foto:

G. Sinik

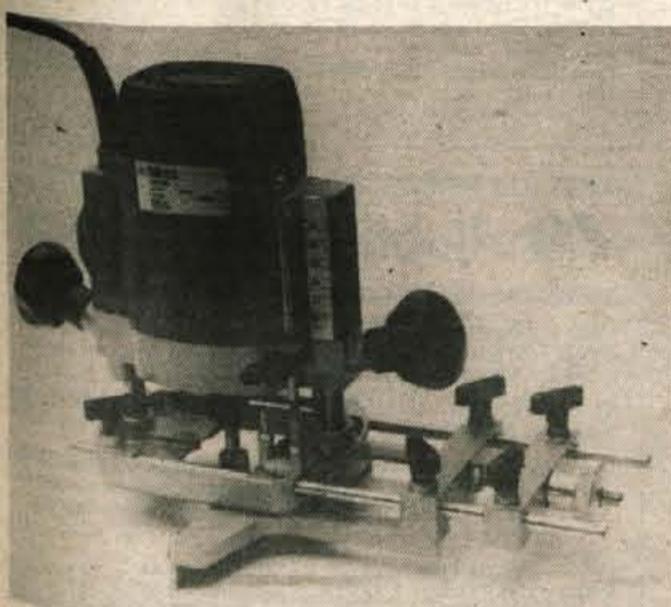
**VAŠ BUTIK
TURISTIČNIH
USLUG**
**KOMPAS
LETALIŠČE
BRNIK**
TEL.: 22-347

Iskra na sejmu »Sodobna elektronika '87«

PREUDARNO Z ENERGIJO

NADREZKAR

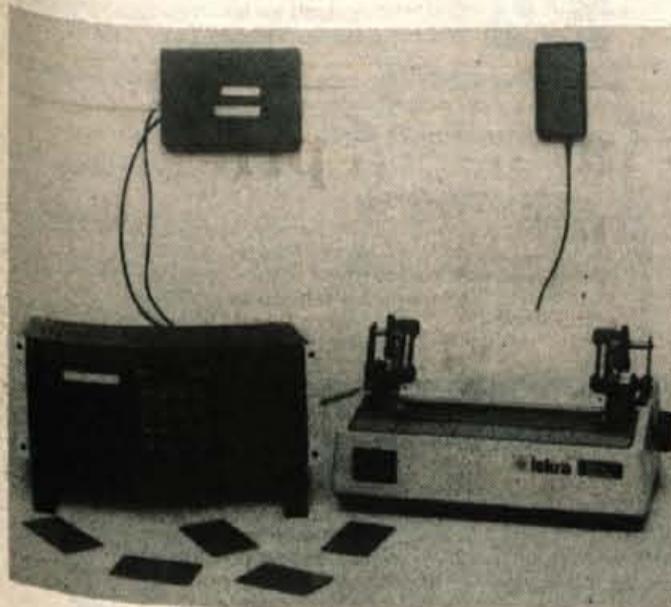
Nadrezkar NR 808 A je novo Iskrino orodje za obdelavo lesa. To je stroj za izdelavo utorov, žlebov in zaokroženih profilov. Z njim izrezujemo grče, posnemamo robeve, poglavljamo optine, kopiramo razne krvuljne oblike ter graviramo napisne in druge oblike. Z njim je moč obdelovati les in umetne mase.

Rezka, ki jih vpenjamo v gred so glede na uporabo najrazličnejših oblik, izdelana so iz hitoreznega jekla, boljša imajo rezila iz vidja ploščic. Slednja so nujna pri obdelavi ivernih plošč prevlečenih z ultrapasom. Pri nas je najbolj razširjena uporaba rezil s premerom stebla 8 mm, zato ima nadrezkar takšen premer vpenjalne stročnice, z njeno zamenjavo pa je moč uporabljati tudi rezala s stebлом 6 mm.

Nadrezkar je dvojno izoliran stroj, kar pomeni, da ob okvari osnovne – delovne izolacije, uporabnika še vedno ščiti neprevodno plastično ohišje. Ozemljitev ni potrebna. Glavni stavni deli so: motorsko ohišje z vgrajenim kolektorskim elektromotorjem, podnožje z vodili in ročajema ter razni nastavni deli in pribor.

Rezala imajo majhen premer, zato je za uspešno rezkanje potrebno veliko število vrtljajev. Nadrezkar NR 808 A ima moč 850 W in doseže do 24000 vrtljajev v minutah.

NADZORNI SISTEM SEZAM

Sezam je samostojen sistem, ki zapisuje prihode in odhode oseb, odpira vrata, vključuje stroje, obdeluje podatke in jih posreduje na tiskalnik, diskovno enoto ali računalnik. Na koncu meseca naredi obračun ur za vsako osebo in statistiko za vsak dan. Vrata pa odpira samo pooblaščenim ter hrarti zapisuje njihove prihode in odhode, izpiše lahko vse, ki so v določen prostor prišli v enem mesecu. Sezam ob vsaki nepravilnosti sproži alarm.

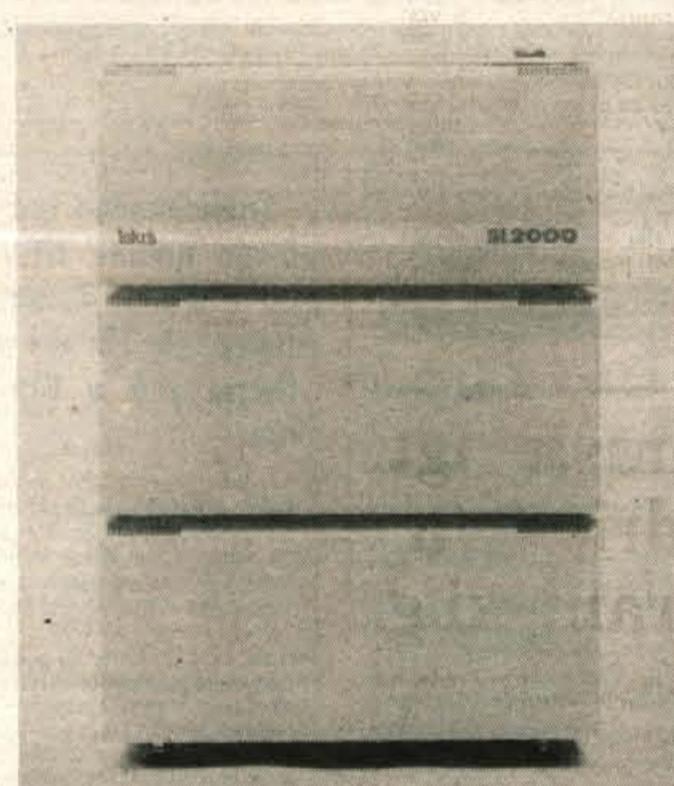
Sestavlja ga: centralna enota, čitalniki, čitalna mesta in razpoznavne kartice. Podatke in ukaze vnašamo s tipkovnicami v centralni enoti, v pomnilniku pa se shranjujo podatki, potrebeni za delovanje sistema ter podatki o 1024 osebah. Kadar posegamo v centralno enoto preko tipkovnice, se na prikazovalniku s tekočimi kristali izpisuje stanje funkcij. Ob izpovedi omrežja vgrajeni akumulator napaja centralno enoto še štiri ure.

Centralna enota povezuje v sistem največ 16 čitalnikov, ki so lahko oddaljeni do enega kilometra. Čitalnik registriра impulze iz čitalnega mesta, urejuje in posreduje podatke centralni enoti in uporabniku preko prikazovalnika in omogoča vstop v posebne prostore, dostop do strojev in naprav. Čitalnik ima lahko eno ali dve čitalni mesti.

Čitalna mesta registrirajo razpoznavne kartice in posredujejo kode čitalniku. Čitalno mesto zaznava kartico do 5 centimetrov daleč.

Predstavitev Iskre na letosnjem, 34. mednarodnem sejmu »Sodobna elektronika '87« temelji na načrtovani zasnovi, ki jo pravzaprav opredeljuje že sam moto njenega nastopa »Preudarno z energijo«. Temeljna misel, ki je vodila Iskro pri pripravi letosnjih predstavitev, je namreč dejstvo, da je skrbno načrtovanje in poraba energije nujnost, če si že v bližnji prihodnosti ne želimo zapreti možnosti za nadaljnji razvoj. Poraba energije je namreč pri nas enaka kot v razvitih državah, ekonomska učinkovitost pa je manjša, zato je nujno in možno uspešneje investirati v energijo, zahteva z nognljivosti in povečanje investicij v električno energijo s trezno presojo, ki ne spreminja strukture proizvodnje in tehnologije, povečuje pa ekonomičnost. Tako Iskra na temo »Preudarno z energijo« razstavlja na sejmu male водne elektrarne, industrijske elektrarne ter razne naprave in sisteme za nadomešanje jalove energije, vodenje tehnoških procesov in temperaturno regulacijo in racionalno porabo energije v naseljih. S področja energetike pa razstavlja sisteme daljinskega vodenja, avtomatizacije in telekomunikacijske sisteme. Iskra se skuša na sejmu predstaviti predvsem s tistimi svojimi izdelki, napravami, sistemi in inženiringom, s katerimi lahko sodeluje pri preudarni porabi električne energije. Seveda so na razstavi tudi novosti z drugih področij Iskrinega proizvodnega programa: telekomunikacijske naprave in sistemi, avtomatizacija v industriji, meritve v energetiki, napajalni sistemi, razni elementi, komponente in naprave ter izdelki široke potrošnje. Posebej pa predstavlja tudi program robotizacije.

IZ DRUŽINE SI 2000 MALA IN SREDNJA NAROČNIŠKA ELEKTRONSKA TELEFONSKA CENTRALA

Malá in srednja naročniška elektronska telefonska centrala SI 2000/014 je zasnovana na moderni tehnologiji, posebej je prilagojena pisarniškemu okolju, njena zasnova pa omogoča vgrajevanje novih funkcij.

Celotna materialna oprema centrale je vgrajena v enem od treh okvirov modularne ohišje. V tem ohišju je vgrajen šte telefonški delilnik z zaščito, akumulatorji (hermetične baterije) pa so kot podstavek. Sodobnost se odraža predvsem v modularni zgradbi, v najnovejši tehnologiji vtičnih enot in uporabi naj sodobnejših elementov.

Uporabljena je optimalna tehnologija: 8 bitni mikroprocesor s preizkušenim programom, C MOS statični RAM in EPROM polnilniki, HC MOS digitalna ligična vezja so uporabljena v vsej centrali zaradi majhne porabe ter ostalih ugodnih karakteristik, MOS FET AC/DC pretvornik in inverzni DIN konektorji na ploščah in kablih.

SI 2000/014 predstavlja na svojem področju optimalno združitev različnih zahtev: čim večje število priključkov na čim manjšem prostoru, minimalna energetska poraba, čim večji nabor uporabniških funkcij, čim manjša modularnost, minimalno število gradnikov, enostavna uporaba, visoka stopnja zanesljivosti, nezahtevni prostorski in klimatski pogoji in minimalna stopnja vzdrževanja.

Mikrorazčlanljivo krmiljenje omogoča prilagodljivost raznim zahtevam, programska struktura pa nudi veliko operativno fleksibilnost:

- preprosta razširitev zmogljivosti z dodajanjem vtičnih enot oziroma podokvirjev (od 16 do 240 priključkov),
 - dodajanje telefonških funkcij brez večjih posegov v zgradbo,
 - dostop posameznih telefonških priključkov v lokalne zvezze in v javno omrežje je možno prilagoditi preko posredovalnega aparata. Prav tako lahko preko posredovalnega aparata spreminjamo oštrevljenje (telefonski imenik),
 - istočasna uporaba dekadnega in ton-frekvenčnega izbiranja,
 - zapisovanje stroškov telefonških pogovorov posameznih upravnikov na priključen pisalnik,
 - povezava z drugimi PABX centralami različnih tehnologij, iskalci oseb, ozvočenje itd.
- S kombinacijo podokvirjev dobimo centrale treh osnovnih kapacitet s komercialnimi imeni E 50, E 100 in E 200.

LABORATORIJSKI MIKROPROCESORSKI KONDUKTOMETR

Mikroprocesorski konduktometer MA 5964 je vrhunski univerzalni visokoprecizni laboratorijski merilnik specifične prevodnosti elektrolitov. Osnovne prednosti vgrajenega mikroprocesorja so velika natančnost, univerzalnost in udobnost pri merjenju.

Instrument omogoča merjenje prevodnosti v širokem razponu od $0,0001 \mu S/cm$ do $1300,0 \mu S/cm$ v sedmih dekadnih področjih ter merjenje temperature od -50 do $+150$ stopin Celzija s pomočjo zunanjega PT 100 sond. Poleg osnovnih merilnih programov nudi instrument še posebne programe, uporabne za različne vrste raziskav.

NAPRAVA ZA REZANJE S PLAZMO

Rezanje nerjavečih jekel s plazmo danes ne more zamenjati noben drug postopek, zato je prva naprava za rezanje s plazmo ZP 50 na jugoslovanskem trgu dobrodošla zaradi zmanjšanja uvoza, poleg tega pa postaja eden od Iskrinih najuspnejših izvoznih izdelkov.

Plazemsko rezanje poteka tako, da s plazemskim oblom talimo material, ki ga režemo, kinetična energija iztekajoča ga plazemskega plina pa izpijuje razstavljeni material iz mesta reza. Glede na vrsto in pretok plazemskega plina dosežemo temperature plazemskega curka do $20.000^\circ K$.

V primerjavi s klasičnimi postopki topotnega rezanja ima plazemsko več prednosti: režemo lahko vse elektroprevodne materiale, posebej pri tanjših materialih je hitrost rezanja velika, deformacije pri rezanju so majhne, uporaba je preprosta, stroški rezanja so pri uporabi cenih plazemskih plinov (npr. zraka) razmeroma majhni.

S plazemskim rezanjem lahko režemo domala vse elektroprevodne materiale: konstrukcijska jekla, visokolegorana jekla, aluminij in njegove zlitine, baker in njegove zlitine, sivo litino ter ostale kovine in zlitine.

Širina reza je od 2 do 3 mm, odvisno od debeline pločevine. Poraba zraka je 100 l na minuto. Za primer navedimo, da je hitrost rezanja nerjaveče pločevine debeline 1 mm približno 5 m na minuto, debeline 10 mm na pol metra na minuto.

